

निम्न संस्थाहरूद्वारा संयुक्त रूपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम- खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा
बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र
उपभोक्ता हित संरक्षण मन्त्र

बजार अवलोकन ५७

भाद्र, २०७०†

मुख्य बुँदाहरू

- देशभरका १२ बजारहरूमा अनुगमन गरिएका मुख्य खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले मिश्रित प्रवृत्ति देखाए जस अन्तर्गत मौसमी रूपमा आपूर्तिमा कमी आई मुख्य खाद्य वस्तुहरूको मूल्य प्रवृत्ति बढ्दो रहेको देखियो भने मनसुनी वर्षायाम सकिन लागेको हुनाले सडक पहुँचमा बृद्धि हुन गई दालहरू र खानेतेलेहरूको मूल्य घट्दो प्रवृत्तिमा रहेको देखियो ।
- मनसुनी वर्षाका कारण पहिरोले क्षती पुगेका सडकखण्डहरू मर्मत भए पश्चात धेरै जसो पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा खाद्य तथा गैह्र-खाद्य वस्तुहरूको आपूर्तिमा सुधार आएको छ ।

राष्ट्रिय रूपमा बजारको अवस्था

मूल्य

२०७० भाद्र महिनामा देशभर अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले तीन महिना अगाडीको अवधिको तुलनामा मिश्रित प्रवृत्ति देखाए र गत वर्ष यही समयको तुलनामा बढ्दो प्रवृत्ति देखाए (अपवाद स्वरूप खानेतेले वाहेक) । मासिक रूपमा प्राय खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्यहरूले बढ्दो प्रवृत्ति देखाए: मोटा चामल र गहुँको पिठोको मूल्य क्रमशः ३.० र २.४ प्रतिशतका दरले बृद्धि भयो; रातो आलु र कुखुराको मासुको मूल्य क्रमशः ७.७ र ८.३ प्रतिशतले तीव्र बृद्धि भयो । यद्यपि, मास र मुसुरोको मासिक मूल्य क्रमशः ३.४ र १.२ का दरले घट्यो । यसैगरी, भटमासको तेलको मूल्य १.५ प्रतिशतले घट्यो । यो मुख्यतः पहाडी तथा हिमाली बजारहरूमा यातायात सेवाहरू आंशिक रूपमा सुचारु भएको हुनाले भएको हो ।

क्षेत्रीय बजारहरूमा प्राय खाद्यान्न मूल्यहरूले राष्ट्रिय औसत मूल्य संग मिल्दोजुल्दो प्रवृत्ति देखाए जस अन्तर्गत पहाडी तथा हिमाली बजारहरूमा मोटा चामल र गहुँको पिठोको मूल्य बृद्धि भयो भने काठमाडौं र पोखराका मुख्य उपभोक्ता बजारहरूमा यी खाद्य वस्तुहरूको मूल्य स्थिर रह्यो । गत एक महिनामा मुसुरोको मूल्यले घट्दो प्रवृत्ति देखायो ।

उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र द्वारा विर्तामोड, काठमाडौं, बुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजारहरूमा अनुगमन गरिएका थोक मूल्यहरू गत एक महिनामा न्यूनरूपमा बृद्धि भयो । कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजारमा ताजा तरकारीको थोक मूल्यहरूले मौसमी रूपमा हुने उच्च उतारचढाव देखाए; जस्तै स्क्रूस, काउली, गोलभेडा र बोडीको उत्पादनमा बृद्धि भएको हुनाले यी तरकारीहरूको मूल्य घट्यो भने सुकेको प्याज, रामतोरीया, धिरौला, गाँजर र फर्सी जस्ता तरकारीहरूको उत्पादन रिक्त हुने समय सुरु भएको हुनाले यी वस्तुहरूको मूल्य बृद्धि भयो ।

नेपाल राष्ट्र बैकका अनुसार, २०७० साउनमा समग्र उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) मासिक रूपमा ०.५ प्रतिशतले बृद्धि भई १९४.४ भयो । वार्षिक रूपमा CPI को स्फीतिदर ८.० प्रतिशत भएको पाइयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI मासिक रूपमा ०.९ प्रतिशत र वार्षिक रूपमा ९.४ प्रतिशतका दरले बृद्धि भई २३४.५ भयो; अन्य खाद्य वस्तुहरूको CPI ले पनि वार्षिक रूपमा बढ्दो प्रवृत्ति देखाए; तरकारी (१८.६ प्रतिशत), मासु र माछा (१७ प्रतिशत), अन्नहरू (१०.४ प्रतिशत), र मरमसलाहरू (९.३० प्रतिशत) । अखाद्य वस्तुहरू र सेवा सम्बन्धि CPI मासिक रूपमा ०.३ प्रतिशतले र वार्षिक रूपमा ६.८ प्रतिशतले बृद्धि भई १६५.२ प्रतिशत भयो ।

आपूर्ति

मनसुनी वर्षायाम सकिएको हुनाले पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूमा आपूर्ति अवस्थामा सुधार आउन थालेको छ । जसको फलस्वरूप, व्यावसायीहरूले असोजमा सुरु हुने चाडपर्वहरूलाई मध्यनजर गर्दै दैनिक उपभोगका खाद्यान्न तथा अन्य आवश्यक मुख्य वस्तुहरूको संचिती बढाउन थालेका छन् । यद्यपि, कोशी नदीमा फेरी (Ferry) सेवा अवरुद्ध हुनाले पूर्वी क्षेत्रका मुख्यतः खोटाङ, ओखलढुङ्गा, भोजपुर र संखुवासभामा खाद्यान्न आपूर्तिमा बाधा पुगेको छ । यो अवस्थालाई निकटबाट अनुगमन गर्न जरुरी छ ।

पूर्वानुमान

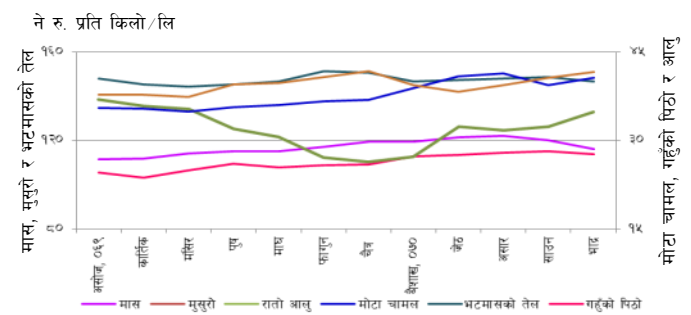
आश्विन महिनाबाट भिच्चाइने वर्षे वालीहरूको मूल्य स्थिर रहने वा घट्ने अनुमान छ । चाडपर्वको अवसरमा मासु र तेल जस्ता खाद्य तथा गैह्र-खाद्य वस्तुहरूको मूल्य बृद्धि हुने सम्भावना छ ।

देशभर हालै भएको वर्षाले विशेष गरी तराइमा धानको उत्पादन बृद्धि गर्न मद्दत पुगेछ । मकै र धान जस्ता वर्षे वाली भिच्चाउन सुरु हुने हुनाले विशेषतः पहाडी क्षेत्रमा घरधुरीहरूको खाद्य संचिती बढ्नेछ ।

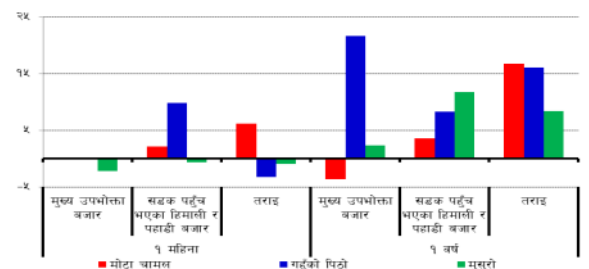
मुख्य वस्तुहरूको मूल्यमा भएको अत्यधिक परिवर्तन

वस्तुहरू	मूल्य ने रु/केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
सुकेको प्याज, रामतोरीया, धिरौला, र फर्सी	विभिन्न	> २०	मौसमी रूपमा उत्पादन रिक्त हुने समय सुरु भएको हुनाले आपूर्तिमा कमी ।
स्क्रूस, गोलभेडा, काउली र बोडी	विभिन्न	>-१०	वाली भिच्चाउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।

१२ महिनाको औसत मूल्य *

मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

† मूल्यहरू २०७० भाद्र महिनाको मूल्य संग सम्बन्धित छन् ।

* मूल्यहरू यस प्रतिवेदनको पछाडी पट्टी दिईएको बजारहरूबाट लिइएको हो । तर सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू यसमा समावेश छैनन् ।

** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरूसंग सम्बन्धित छन् ।

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%)			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष

मुख्य उपभोक्ता बजार

काठमाडौं	मुख्य खाद्य बस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%)			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
काठमाडौं	मोटा चामल	३८.०	०.०	-२.६	-७.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	२१.२	१७.६	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४५.०	१.४	९.०	१.४	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	४२.९	०.०	७.१	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६५.०	-५.७	-२.९	-१४.५	▶	▶	▶
	मास	११३.०	०.०	-०.९	७.६	▶	▶	▶
पोखरा	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४४.०	०.०	१०.०	२५.७	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४५.०	०.०	-३.३	-९.४	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	-९.७	-३.४	-१५.२	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१८०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१२५.०	०.०	-२.२	४.२	▶	▶	▶
भैरहवा	मोटा चामल	३७.०	०.०	२७.६	-७.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३३.०	-६.७	-५.७	२२.२	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	७.७	०.०	-६.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	१२.०	७.७	१६.७	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१९०.०	१.८	२६.७	५.६	▶	▶	▶
	मास	१००.०	-१३.०	-२०.०	८.७	▶	▶	▶
सडक पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू	मोटा चामल	३७.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	१०.०	२५.७	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४५.०	०.०	-३.३	-९.४	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	-९.७	-३.४	-१५.२	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१८०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१२५.०	०.०	-२.२	४.२	▶	▶	▶

क्षेत्रीय तराई बजार

विराटनगर	मुख्य खाद्य बस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%)			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
विराटनगर	मोटा चामल	३८.०	२२.६	११.८	९.६	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	८.१	१४.३	३३.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३५.०	-१२.९	-१४.६	-१०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२३०.०	०.०	-२३.३	-११.५	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१३५.०	२.९	-२.९	-१८.२	▶	▶	▶
	मास	१००.०	-१३.०	-१३.०	११.१	▶	▶	▶
विराटगञ्ज	मोटा चामल	३८.०	५.६	८.६	८.६	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	-१५.०	६.३	१३.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५०.०	-३.२	-६.३	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	१६०.०	-३३.३	-४६.७	-२८.५	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१८०.०	०.०	-१.१	०.०	▶	▶	▶
	मास	१००.०	-२.०	०.०	२.०	▶	▶	▶
नेपालगञ्ज	मोटा चामल	३८.०	-२.८	-५.४	१६.७	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३३.७	-३.७	-३.७	५.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	३.७	३.७	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	-	-	-	-	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	२००.०	०.०	०.०	११.१	▶	▶	▶
	मास	१२२.०	१.७	-२.४	३५.६	▶	▶	▶
धनगढी	मोटा चामल	३९.०	०.०	-२.५	२५.७	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३४.०	०.०	३.०	६.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	६.१	१४.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	०.०	१४.५	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६४.०	०.०	-३.५	३.८	▶	▶	▶
	मास	१२३.०	०.८	-८.२	-८.२	▶	▶	▶

सडक पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू

हुम्ला	मुख्य खाद्य बस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%)			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
हुम्ला	मोटा चामल	४२.०	०.०	०.०	५.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२००.०	०.०	०.०	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	सीमी	१२०.०	-७.७	-६.०	२०.०	▶	▶	▶
	मास	०.०	-	-	-	▶	▶	▶
	मुसुरो	-	-	-	-	▶	▶	▶
डोल्पा	मोटा चामल	१४०.०	०.०	१६.७	२७.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	१३०.०	०.०	८.३	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	२४०.०	०.०	४.३	०.०	▶	▶	▶
	सीमी	-	-	-	-	▶	▶	▶
	मास	२५०.०	०.०	८.७	१९.०	▶	▶	▶
	मुसुरो	२५०.०	०.०	०.०	१९.०	▶	▶	▶

सडक पहुँच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरू

हुम्ला	मुख्य खाद्य बस्तुहरू	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%)			औसत परिवर्तन		
			१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१म	३म	१ वर्ष
हुम्ला	मोटा चामल	४२.०	०.०	०.०	५.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२००.०	०.०	०.०	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	सीमी	१२०.०	-७.७	-६.०	२०.०	▶	▶	▶
	मास	०.०	-	-	-	▶	▶	▶
	मुसुरो	-	-	-	-	▶	▶	▶
डोल्पा	मोटा चामल	४२.०	०.०	०.०	५.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२००.०	०.०	०.०	-९.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	सीमी	१२०.०	-७.७	-६.०	२०.०	▶	▶	▶
	मास	०.०	-	-	-	▶	▶	▶
	मुसुरो	-	-	-	-	▶	▶	▶

- ▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
- ▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन
- ▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५ % सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिने छ।

* यो नेपाल खाद्य संस्थान द्वारा वितरीत चामल हो किनभने त्यहाँ अन्य खाद्य संचिती उपलब्ध छैन।

नेपालको खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि ताजा जानकारीकालागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली (NeKSAP) को विद्युत्तय ठेगाना <http://www.sites.google.com/site/nefoodsec> मा हेर्न सकिनेछ।

यो परियोजना यूरोपीयन युनियनको सहयोगमा सञ्चालित छ। यस बुलेटिनमा प्रकाशित विचारहरूले यूरोपीयन युनियनको विचारहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ भन्ने कतै जरुरी छैन।